

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO KONTROLĖS
SKYRIUS**

PAŽYMA

**DĖL DALIES 2023 M. KOVO 5 D. SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ IR MERŲ RINKIMŲ
POLITINĖS KAMPANIJOS DALYVIŲ PATIKRINIMO**

2023 m. gegužės 5 d. Nr. 3-42(1.2)

Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso 123 straipsnio 2 dalį, savarankiškų politinės kampanijos dalyvių, per politinę kampaniją gavusių 70 rinkimuose taikomų VMDU dydžių arba mažesnę pajamų sumą, nepriklausomą patikrinimą organizuoja Vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK).

VRK 2023 m. kovo 30 d. sprendimo Nr. Sp-88 „Dėl 2023 metais vykstančių rinkimų politinės kampanijos dalyvių patikrinimo organizavimo“ 2 punktu Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui pavesta atlikti savarankiškų politinės kampanijos dalyvių, kurie VRK pateiktame Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje registravo ne daugiau kaip 5 įrašus arba pateiktoje Politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodė negavę arba gavę pajamų iš politinės kampanijos finansavimo šaltinių ne daugiau kaip 100 eurų ir nepatyrę (skolos įsipareigojimų) arba patyrę politinės kampanijos išlaidų ne daugiau kaip 100 eurų, patikrinimą.

Tikrinti penki 2023 m. kovo 5 d. savivaldybių tarybų ir merų rinkimų savarankiški politinės kampanijos dalyviai:

- 1) išsikėlęs Kaišiadorių rajono rinkimų apygardoje Nr. 13 kandidatas Aivis Radlinskas (nurodęs negavęs pajamų ir nepatyręs išlaidų);
- 2) išsikėjusi Šiaulių miesto rinkimų apygardoje Nr. 44 kandidatė Irma Gajauskaitė, pateikusi tik banko išrašą, iš kurio matyti, kad negavusi pajamų ir nepatyrusi išlaidų;
- 3) išsikėjusi Vilniaus miesto rinkimų apygardoje Nr. 57 kandidatė, praradusi politinės kampanijos dalyvio statusą, Astra Genovaitė Astrauskaitė (nurodžiusi gavusi 50 Eur pajamų ir patyrusi 50 Eur išlaidų);
- 4) Liberalų sąjūdžio Druskininkų rinkimų apygardoje Nr. 7 kandidatų sąrašas, praradęs politinės kampanijos dalyvio statusą (nurodęs gavęs 180 Eur pajamų, patyręs tiek pat išlaidų ir Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje registravęs 2 įrašus);
- 5) Liberalų sąjūdžio Panevėžio rajono rinkimų apygardoje Nr. 33 kandidatų sąrašas (nurodęs gavęs 1 400 Eur pajamų, patyręs 285,18 Eur išlaidų ir Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje registravęs 5 įrašus).

Patikrinimas atliktas pagal VRK 2023 m. kovo 30 d. sprendimo Nr. Sp-88 „Dėl 2023 metais vykstančių rinkimų politinės kampanijos dalyvių patikrinimo organizavimo“ 1 punktu patvirtintą VRK atliekamo politinės kampanijos dalyvių patikrinimo užduotį ir joje numatytas procedūras.

1. Buvo patikrinta:

1.1. Ar pateikti politinės kampanijos finansavimo ataskaita, politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštis ir jų priedai, politinės reklamos ataskaita (ar ataskaitos pateiktos Rinkimų kodekse nustatytais terminais, pagal nustatytą formą, užpildytos, pasirašytos, pateikti visi priedai ir kita)?

Pagal Rinkimų kodekso 119 straipsnio 4 dalį, kiekvienas savarankiškas dalyvis, taip pat ir asmuo, praradęs rinkimų politinės kampanijos dalyvio statusą, VRK teikia:

- 1) finansavimo ataskaitą ir jos priedą – aukų ir aukotojų sąrašą;
- 2) politinės reklamos ataskaitą, kurioje politinės kampanijos dalyvis nurodo savo paties ir atstovaujamųjų dalyvių interesais pagamintą ir (ar) paskleistą politinę reklamą, jos skleidėją (gamintoją), datą, kiekį, kainą, finansavimo šaltinius;
- 3) finansavimo apskaitos žiniaraštį ir jo priedą – atstovaujamųjų dalyvių finansavimo ataskaitą, jeigu turi atstovaujamųjų dalyvių.

Kartu su politinės kampanijos finansavimo ataskaita VRK teikiami politinės kampanijos pajamas ir išlaidas pagrindžiantys dokumentai.

Pagal Rinkimų kodekso 120 straipsnio dalies nuostatas, rinkimų politinės kampanijos dalyvis šio kodekso 119 straipsnyje nurodytus dokumentus VRK teikia ne vėliau kaip per 25 dienas nuo galutinių rinkimų rezultatų paskelbimo dienos, jeigu savarankiškam dalyviui neatsiranda šio kodekso 123 straipsnio 1 dalyje nustatyta prievolė.

Keturi politinės kampanijos dalyviai finansavimo ataskaitas (toliau – Ataskaita), nurodytas Rinkimų kodekso 119 straipsnio 1–3 dalyse (finansavimo ataskaitą ir jos priedą – aukų ir aukotojų sąrašą, politinės reklamos ataskaitą, finansavimo apskaitos žiniaraštį ir jo priedą – atstovaujamųjų dalyvių finansavimo ataskaitą (du – turėjo po 1 atstovaujamąjį politinės kampanijos dalyvį), pateikė vadovaudamiesi Rinkimų kodekso 120 straipsnio 2 dalies 1 punkto reikalavimais, tai yra Rinkimų kodekse nustatytais terminais – iki 2023 m. balandžio 18 d. Pateiktos ataskaitos atitinka nustatytą formą, užpildytos, pasirašytos, pateikti visi priedai.

Viena politinės kampanijos dalyvė – išsikėlusi Šiaulių miesto rinkimų apygardoje Nr. 44 kandidatė Irma Gajauskaitė Rinkimų kodekso 119 straipsnio 1–3 dalyse dokumentų nepateikė. 2023 m. balandžio 26 d. el. paštu pateikė tik banko išrašą ir tik po to, kai VRK 2023 m. balandžio 25 d. raštu „Dėl politinės kampanijos ataskaitos pateikimo“ (reg. Nr. 2-680(7.9) kreipėsi į kandidatę ir išdininką.

1.2. Ar pateikti Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo 25.4–25.9 papunkčiuose nurodyti dokumentai?

Pagal Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 25.4–25.9 papunkčius VRK pateikiami šie dokumentai:

25.4. *politinės kampanijos sąskaitos išrašas (chronologine tvarka) nuo dalyvio registravimo iki ataskaitos pateikimo (pasirašytas dalyvio ar jo įgalioto asmens ir išdininko arba patvirtintas banko darbuotojo);*

25.5. *elektroninėmis mokėjimo priemonėmis, jeigu tokios naudotos, surinktų aukų sąskaitos išrašas (pasirašytas dalyvio ar jo įgalioto asmens ir išdininko arba patvirtintas paslaugų teikėjo darbuotojo);*

25.6. *pagal sutartį surinktų mažų aukų, jeigu tokios aukos buvo rinktos, paaukojusių asmenų sąrašas su duomenimis, pagal kuriuos galima nustatyti aukotojų tapatybę;*

25.7. *sudarytos sutartys, taip pat ir turto patikėjimo sutarties su išdininku (jeigu išdininkas keitėsi, – su išdininkais) ar dalyvio patikrinimo sutarties su audito įmone arba auditoriumi, jeigu ji buvo sudaryta, kopijos);*

25.8. *pajamas (tik nepiniginėms aukoms rinkti aukų lapai, darbų atlikimo aktai) ir išlaidas pagrindžiantys dokumentai (PVM sąskaitos faktūros, sąskaitos faktūros, sąskaitos, darbų atlikimo aktai, gautų nepiniginių aukų panaudojimo aktai, kelionės lapai (juose turėtų būti nurodyta, kas ir koku maršrutu važiavo, kad būtų galima atskirti transporto išlaidas nuo kandidato kelionių į apygardą išlaidų ir kt.), politinės reklamos pavyzdžiai, maketai ir kt.). Tais atvejais, kai dalyvio ataskaitoje nurodytos ne politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos, pateikiami visų išlaidas pagrindžiančių ir mokėjimo dokumentų kopijos;*

25.9. *žemės, statinių ar kitų objektų, ant kurių ar kuriuose įrengiama išorinė politinė reklama, savininko rašytiniai sutikimai.*

Keturi ataskaitas pateikę politinės kampanijos dalyviai jas pateikė kartu su išlaidas ir pajamas pagrindžiančiais dokumentais pagal Aprašo 25.4–25.9 papunkčius. Jų banko sąskaitų išrašai pateikti nuo politinės kampanijos dalyvio registravimo VRK dienos iki Ataskaitos pateikimo VRK informacinėje sistemoje dienos ar iki politinės kampanijos sąskaitos uždarymo dienos (Aivis Radlinskas).

Išsikėlusį Šiaulių miesto rinkimų apygardoje Nr. 44 kandidatė Irma Gajauskaitė banko išrašą pateikė nuo politinės kampanijos dalyvio registravimo VRK dienos iki 2023 m. balandžio 26 d., kartu su raštu VRK (reg. Nr. 1-2590(7.9). Daugiau jokių dokumentų nepateikė.

2. Buvo įvertinta:

2.1. Ar pajamos gautos iš teisėtų finansavimo šaltinių?

Trys politinės kampanijos dalyviai nurodė gavę pajamų, vienas dalyvis registravo savanoriškus darbus. Visos lėšos gautos iš teisėtų, Rinkimų kodekso 104 straipsnio 1 dalyje nurodytų finansavimo šaltinių.

Eil. Nr.	Lėšų šaltinis	Suma, Eur
1.	Politinės partijos gauti valstybės biudžeto asignavimai, panaudoti politinei kampanijai finansuoti	1 400,00
2.	Politinės organizacijos lėšos, panaudotos politinei kampanijai finansuoti	180,00
3.	Kandidato (kandidatų) nuosavos (asmeninės) lėšos, panaudotos politinei kampanijai	50,00
4.	Fizinių asmenų mažos aukos	9,61
	Iš viso	1 639,61

2.2. Ar patirtos išlaidos pripažintinos politinės kampanijos išlaidomis?

Trys politinės kampanijos dalyviai nurodė patyrę išlaidų, vienas dalyvis registravo savanoriškus darbus. Patirtos išlaidos atitinka Rinkimų kodekso 114 straipsnio 8 dalyje nurodytas išlaidas ir pripažįstamos politinės kampanijos išlaidomis.

Eil. Nr.	Išlaidų paskirtis	Suma, Eur
1.	Politinės kampanijos įždininko atlyginimui ir funkcijoms vykdyti	419,61
2.	Kitomis priemonėmis skleidžiama politinė reklama	104,95
3.	Kitos išlaidos	0,23
	Iš viso	524,79

Skolos įsipareigojimų nenurodyta. Lėšų likutis (1 114,82 Eur) pagal Rinkimų kodekso reikalavimus pervestas politinei organizacijai.

Atkreiptas dėmesys į tai, kad lėšos į Liberalų sąjūdžio Panevėžio rajono rinkimų apygardoje Nr. 33 kandidatų sąrašo politinės kampanijos sąskaitą buvo pervestos iš Liberalų sąjūdžio valstybės biudžeto asignavimų sąskaitos, o lėšų likutis pervestas į einamąją sąskaitą. Kadangi Lietuvos Respublikos politinių organizacijų įstatyme numatyta, kam gali būti naudojami politinei partijai skiriami valstybės biudžeto asignavimai, gauta ir nepanaudota valstybės biudžeto asignavimų dalis turėtų būti grąžinta į politinės partijos valstybės biudžeto asignavimų, o ne einamąją sąskaitą.

2.3. Ar politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje ir politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje bei jų prieduose teisingai nurodytos pajamos, išlaidos ir skolos įsipareigojimai?

Pagal pateiktus dokumentus, keturių savarankiškų politinės kampanijos dalyvių ataskaitose ir jų prieduose pajamos, išlaidos ir skolos įsipareigojimai nurodyti teisingai. Pažeidimų nenustatyta.

Išsikėlus Šiaulių miesto rinkimų apygardoje Nr. 44 kandidatė Irma Gajauskaitė pagal Aprašo reikalavimus Ataskaitos nepateikė.

2.4. Ar, atsižvelgiant į viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų deklaracijas ir politinės reklamos stebėtojų pateiktą informaciją, politinės reklamos ataskaitoje teisingai deklaruota politinė reklama?

Viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai apie tikrinamus politinės kampanijos dalyvius duomenų nėra pateikę.

Savivaldybių rinkimų komisijų Stebėsenos grupės nariai pateikė duomenis tik apie vieną politinės kampanijos dalyvį – Liberalų sąjūdžio Panevėžio rajono rinkimų apygardoje Nr. 33 kandidatų sąrašą ir kandidatę į merus Daivą Juodelienę, kad buvo skleista nemokama politinė reklama socialiniame tinkle „Facebook“ (Meta).

Išvada

Patikrinus VRK pateiktas išsikėlusio Kaišiadorių rajono rinkimų apygardoje Nr. 13 kandidato Aivio Radlinsko, išsikėlusios Vilniaus miesto rinkimų apygardoje Nr. 57 kandidatės, Astros Genovaitės Astrauskaitės, Liberalų sąjūdžio Druskininkų rinkimų apygardoje Nr. 7 kandidatų sąrašo ir Liberalų sąjūdžio Panevėžio rajono rinkimų apygardoje Nr. 33 kandidatų sąrašo ataskaitas bei išlaidas ir pajamas pagrindžiančius dokumentus, pažeidimų nustatyta.

Išsikėlusi Šiaulių miesto rinkimų apygardoje Nr. 44 kandidatė Irma Gajauskaitė pažeidė Rinkimų kodekso 119 straipsnio 4 dalį, nepateikusi finansavimo ataskaitos ir jos priedo – aukų ir aukotojų sąrašo, politinės reklamos ataskaitos, finansavimo apskaitos žiniaraščio.

Siūloma:

1. Pripažinti, kad išsikėlusi Šiaulių miesto rinkimų apygardoje Nr. 44 kandidatė Irma Gajauskaitė, nepateikusi politinės kampanijos finansavimo ataskaitos ir jos priedo – aukų ir aukotojų sąrašo, politinės reklamos ataskaitos ir politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio, pažeidė Rinkimų kodekso 119 straipsnio 4 dalį.

2. Rekomenduoti Liberalų sąjūdžiui Panevėžio rajono rinkimų apygardoje Nr. 33 kandidatų sąrašo į partijos einamąją sąskaitą pervestą politinės kampanijos lėšų likutį (1 114,82 Eur) pervesti į Liberalų sąjūdžio valstybės biudžeto asignavimų sąskaitą.

Patarėja

Janina Latvienė